

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Светла Кирилова Черпокова-Захариева, преподавател в Катедра по история на литературата и сравнително литературознание към Филологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“
за материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „доцент“
в Софийския университет „Св. Климент Охридски“

професионално направление: 2.1. Филология (Български език като чужд – Теория на превода)

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед № РД - 38-154 от 21.03.2022 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност доцент по професионално направление 2.1. Филология (Български език като чужд – Теория на превода) на половин щат, обявен в ДВ, бр. 21 от 15.03.2022 г., за нуждите на катедра „Български език като чужд“.

В конкурса единствен участник е д-р Ивета Георгиева Ташева-Димитрова, д.м. Съгласно изискванията бих искала да потвърдя, че предоставеният от кандидата комплект с материали за конкурса е в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България и с Правилника за развитие на академичния състав на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и включва всички необходими документи. Представен е публикуван хабилитационен труд под формата на монография, статии по темата на хабилитационния труд, други публикации в областта на конкурса. Справката за изпълнението на минималните национални изисквания напълно отговаря на изискваните наукометрични показатели.

По темата на конкурса д-р Ивета Георгиева Ташева-Димитрова, д.м., е предложила 21 публикации. Те включват издаден във вид на монография хабилитационен труд – „Медицинска хуманитаристика. Теми, термини, превод“ (София: „Сиела“, 2022) и публикации, свързани с тематиката на изследването и с темата на конкурса – 20 на брой, част от които на английски език, публикувани в авторитетни издания, достъпни за българска и англоезична читателска публика. Част от тях са реферирани в Web of Science и SCOPUS.

Справките за учебно-преподавателската дейност на д-р Ташева-Димитрова показват солиден преподавателски опит, както в областта на медицината, така и в

сферата на теорията на превод, и по-конкретно – на специализирания медицински превод.

2. Представяне на хабилитационния труд и приносите му

Издаденият във вид на монография хабилитационен труд – „Медицинска хуманитаристика. Теми, термини, превод“ (София: „Сиела“, 2022), поставя на обсъждане проблематика, която е нова за българската среда. Медицинската хуманитаристика, една „сравнително млада дисциплина“, е нова и в световен план, както още в началото на работата си отбелязва и д-р Ташева. Това поставя ред предизвикателства пред авторката. Тя трябва да съумее да „преведе“ българския си читател през една все още непозната му и неовладяна от научното ни знание територия. Заедно с това трябва да го убеди в значимостта на дисциплината и в наложителността на заниманията с нея, за да го превърне накрая в свой съмишленик, нещо, което монографията на д-р Ташева много успешно постига.

Смея да твърдя, че до този момент в този си вид и обем темата не е представяна пред българската научна общност. В този смисъл монографията е пионерско дело, което поставя основата за бъдещи изследвания, като задава перспективите за разгръщането им и особено важно – очертава проблемните места. Трудът има и още едно много съществено качество – не потъва в един строго научен дискурс, не флиртува с една или друга теория, а използва теоретическите построения, за да бъде полезен на практиката. Поставят се важните въпроси какви са изискванията пред превода на медицинска литература и терминология именно в реалността, какви са рисковете при един неправилен или непълен превод, каква е отговорността на преводача именно при този вид превод, какви са изпитанията и „препъни камъните“, пред които той е поставен.

Качество на текста е и това, че гради своите тези на понятен и увличащ език, разбираем както за тесни специалисти, така и за една широка аудитория. Читателят се чувства привлечен в един своеобразен диалог, в който се задават нужните въпроси за решаването на проблемите при медицинския превод, предлагат се примери, които много добре илюстрират възможните отговори, обсъждат се интердисциплинарни въпроси, които срещат филолога и медика на едно общо поле в името на здравето на пациента. Същевременно вратата остава отворена за бъдещи разсъждения по темата, като читателят е провокиран да търси още проблемни казуси и да мисли за пътищата за тяхното разрешаване.

Трудът е организиран в три глави, въведение, приложение с кратки коментари, заключение и библиография. Използвайки една медицинска терминология, можем да кажем, че монографията на д-р Ташева следва именно пътя на едно медицинско изследване. В началото много точно се снемат анамнезата на „случая“ (въведението и първа глава), детайлно се извършва „прегледа“ (втора глава) и ясно се поставя диагнозата (трета глава), като накрая се предписва лечението (заключението). Налични са и „лабораторните и клинични изследвания“ (видими в трета глава и в Приложението с кратките коментари), които спомагат за прецизиране на диагнозата и на формата за лечение. Цялата тази конструкция е подчинена на една много благородна кауза – „отговорността пред пациента“. „Защото всяка объркана епикриза или диагноза – както твърди изследователката – не е просто лошо свършена работа от страна на преводача, а може да коства здравето и живота на конкретно човешко същество“. В този смисъл операцията, която извършва д-р Ташева може да бъде определена като животоспасяваща, както за съдбата на медицинския превод у нас, така и за пациентите, които той обслужва.

Много приятно впечатление правят и привлечените литературни примери в работата. Това дава един нов изследователски хоризонт, чиято перспектива е пак в посока на интердисциплинарността. Струва ми се, че едва след като прочете монографията на д-р Ташева човек може да си даде сметка колко всъщност е разпространена употреба на медицинската терминология вън от специализираните издания (в литературата, в киното, в ежедневно говорене и т.н.) и колко съществен е прецизният медицински превод не само за самата медицинска наука, а и за разбирането помежду ни. Дори и един наболял въпрос, темата за коронавируса, който работата също обсъжда в лексикален план, може да остане недоразбран, ако не се употреби нужната, но и достъпна терминология. Прежеждането на синоними, съкращения, епоними – това са само част от предизвикателствата, които среща преводачът на медицинска литература и които авторката по оригинален начин коментира. Интересни са и примерите с думите с латински и гръцки корени, както и коментарирането на настъпването на англоезичната терминология.

Специално внимание е отделено на „фалшивите приятели“, които в един некоректен медицински превод могат също така да бъдат животозастрашаващи. Това, което ми хрумна, докато четях раздела за „фалшивите приятели“ в

медицинската терминология, е, че ако в едно становище за доцентски конкурс, какъвто е настоящият случай, авторът на становището, превеждайки го на немски, се подведе по „фалшивите приятели“ и употреби немската дума „Konkurs“ вместо коректната дума „Wettbewerb“ (на бълг. „конкурс“), то това едва ли би имало сериозни последствия за кандидата. Особено ако цялостната оценка за работата му е положителна. По-скоро би демонстрирало непознаване на езика, защото на немски думата „Konkurs“ означава „фалит“. Не така забавно обаче стоят нещата при един медицински превод.

Още един много съществен принос на работата на д-р Ташева виждам в това, че като цяло тя би могла да бъде много полезна на младите преводачи и то не само в областта на медицинския превод. Убедена съм, че много от тях си задават аналогични въпроси, изпитват сходни съмнения и трудности при превод, а монографията на д-р Ташева със сигурност дава някои механизми за решение на проблемите им, но и носи заразяващо вдъхновение, което няма как да не засегне един начеващ преводач.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение заявявам своята изцяло положителна оценка за кандидатурата на д-р Ивета Георгиева Ташева-Димитрова, д.м., и препоръчвам на Научното жури избора ѝ на академичната длъжност „доцент“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ по професионално направление: 2.1. Филология (Български език като чужд – Теория на превода).

29.07.2022

Изготвил становището:

(доц. д-р Светла Черпокова)